

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De virtute Charitatis. Cap. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

dus eius ferre non potui.] Et David sanctos adhortans ait : Time Deum omnes sancti eius: quoniam nihil deest timentibus eum.]

III. Incitat ad timorem passio Christi: Magnum quippe malum est peccatum, ac proinde maxime timendum, cui tam grauis & difficilis parata est medicina. Ad quod optime Laurentius Iustinianus ait: Ex qualitate remedij facile cognoscitur vehementia langoris. Conspui namque Christus voluit, vt nos lauaret, velari voluit, vt velamen culpæ & ignorantia à cordibus nostris auferret: in capite percussus, vt caput nostrum, scilicet Adam, sanitati restitueret: colaphis cædi, & verbis derideri, vt nos labijs & operibus ipsum laudaremus: demum occidi iubetur, vt vulneribus nostris pretioso sanguinis ipsius balsamo medeatur. Fusus est cruor medici, & factus est medicamentum frenetici. Agnoscamus igitur, quam graua sint nostra vulnera, pro quibus necesse fuit, Dominum Iesum vulnerari.

Actioes timoris sunt: I. Intellectum ad Dei veritatem & iustitiam considerandam, & ad grauitatem peccatorum cognoscendam, ac uere.

II. Vitæ anæctæ, ad euadendam pœnam, & vitandam Dei offensam, pœnitere, ac pro ea debite satisfacere.

III. Omnia peccata non solum graua, verum & lenia & imperfectiones (pro posse) fugere: iuxta illud: Qui timet Deum nihil negligit: & membra, & sensus, & linguam ab omni actu illicito cohibere.

IV. Aduersus tentationes confortari: Nam timentis Dominum non occurrent mala;] & vt pœnam ac Dei offensam euadamus, insultus demonis, virtutum exercitatione & auxiliij postulatione, proterere.

V. Sollicitè diuina mandata, ne Domino displiceamus, custodire, & Dei placita, hominum voluntatibus anteponere.

VI. Deo, per intimam & verissimam reuerentiam, tanquam vniuersali Domino, se submittere.

VII. Nostrum nihilum contemplari, facilitatem cadendi & gratiam perendi cognoscere, & infra omnes homines, & in profundum vilitatis nos per propriam cognitionem deiicere.

Postulatio timoris. Domine Iesu Christe, super quem requieuit spiritus Domini,] Patris tui, & cuius animam spiritus filialis timoris repleuit, quo etiam corda seruorum tuorum abundantissime repleas, & per timorem ad amoris vehementiam, & perfectionem intronitris: excita in cordibus nostris timorem castum, timorem sollicitum, timorem sanctum tuum, quo omnia tibi displicentia fugiamus, omnia tibi placentia aggrediamur, te diligentissime reuereamur, & à cura bene operandi, & nostram salutem promouendi, nunquam cessemus. Amen.

De virtute Charitatis.

CAPVT V.

CHARITAS, postrema virtutum Theologicarum, non tantum illarum, verum & omnium virtutum perfectissima est, ipsarumque forma, & finis, & mentis nostræ essentialis perfectio. Est forma earum; sic enim eam vocat Ambrosius, quoniam illis vitam, & motum in vitam æternam impertit. Est finis; quoniam omnes vir-

atutum actiones in hoc tendunt, vt Deo charitate iungamur. Est perfectio nostra; quia, vt alio loco diximus, ipsa nos Deo, vltimo fini, copulat, membra Christi viuencia facit, & aliis Ecclesiæ membris, nempe proximis nostris, annectit. Hanc, si eius effectus, & virtutes annexas inspiciamus, in septem partes aptè distribuemus. Cuiusmodi sunt: Amor Dei, Amor proximi, Zelus, Gaudium, Pax, Misericordia, & Beneficentia; quorum naturas & actiones nunc pergitur explicare.

De Charitate erga Deum. §. I.

Charitas ad Deum est virtus, qua ipsum non ob timorem pœnæ, nec ob spem præmij, sed propter seipsum ob suamque bonitatem diligimus. In quo sensu intelligenda est descriptio Augustini: Charitas est virtus coniungens nos Deo, qua ipsum diligimus: diligimus, inquam, propter seipsum.] Nam vt ipse alio loco ait: ille certissime atque verissime inuictus homo est, qui coheret Deo, non vt ab eo aliquid boni extrâ mereatur, sed cui nihil aliud quam ipsum inhaerere Deo, bonum est.

Incitamenta ad charitatem Dei sunt: I. Ipse Deus. Nam fomes ignis dilectionis, bonum est, Deus autem est summum bonum & omne bonum. Quare dum Mos polliceretur copiam sui, dixit ei: Ego ostendam tibi omne bonum.] Ipse est bonum memorie, quoniam eius summa tranquillitas; ipse est bonum intellectus, quoniam vniuersa veritas; ipse bonum voluntatis, quoniam omnis eius acietas. Si bonum tuum, ô homo, reputas vitam, [in ipso viuimus, mouemur, & sumus.] Si bonum tuum salutem existimas, Dominus illuminatio tua & salus tua,] qui factus est tibi in salutem: ipse honor tuus, ipse diuitia, & nihil est dulce, nihil delectabile, nihil appetibile, quod non in eo abundè possideas. Amorem tuum in variis, diuersisque bonis partitum & dispersum habebas, iam ad vnum bonum, quod omne bonum est; totum amorem collige, & nihil nisi Deum, aut propter Deum, amare constitue.

II. Beneficia Dei; Hæc autem sunt innumerabilia. Quod enim vniuerso continetur, siue visibile, siue inuisibile, beneficium est tibi, ô homo, à Domino prerogatum. Terra beneficium est, quod te reficiat, atque sustineat. Aqua beneficium est, quod te mundet, atque refrigeret. Aër beneficium tuum est, quod te inspiratione & aspiratione conseruet. Ignis beneficium est, quod te foueat, & illuminet. Angeli, cæli, sol, luna, & stellæ, beneficia sunt, quæ te custodiant, & salutem tam animarum corporum administrant. Sancti beneficia sunt, qui te vita, & in tercessione doceant, & protegant. Iusti beneficia sunt, qui te exemplo & doctrina ad virtutem erudiant. Mali beneficia sunt, qui tuam patientiam ad cumulum meritorum exercent. Tu ipse beneficium es tibi incepti donatus, immò multiplex beneficium. Nam quod es, quod viuus, quod sentis, quod te moues, quod intelligis, quod diligis, quod operaris, ex Dei benignitate sine vilo merito recipis. Denique gratia & dona omnia, gratuita beneficia tua sunt, quibus te Dominus ciungit. Gloria beneficium est, quam tibi Dominus preparauit. Beata Virgo, beneficium tuum est, quam in matrem & protectricem tibi concessit Christus Dei Filius: beneficium tuum est, quem in Saluatorem, in magistrum, in patrem est elargitus. Et ipse Deus, beneficium tuum est, quem nunc in omnibus adiutorem habes, & postea in æternum possidebis. Si inter tot beneficia Dei amorem haberes, grandine eris durior, & niue fugi-

Aug. lib. 6. de mor. Eccl. c. 11. Idem lib. de vera relig. c. 43.

Exod. 33. 19.

Afor. 17. 28.

Psal. 126.

Psal. 127.

Psal. 127.

dior,

Psal.

Iusti. in li. gno. vita. 1196. de Timore. c. 4.

Eccl. 7.

Eccl. 33. 1.

Isa. 11. 2.

Ambros. 2. in Luc.

E

B

C

D

E

A

dior, & ipsis lapidibus insensibilior.

Hugo. li. bel. de laud. cha. rit.

III. Præstantia ipsius charitatis, quam Hugo de sancto Victore hac egregia oratione describit: Charitas omnem animi langorem sanat. Charitas vitiorum omnium radices extirpat. Charitas omnium virtutum origo est. Charitas mentem illuminat, conscientiam mundat, animam lætificat, Deum demonstrat. Animam, in qua charitas habitat, superbia non inflat; invidia non deuasat; ira non dissipat, tristitia mala non vexat, avaritia non excæcat, gula non inflamat, luxuria non inquinat, semper munda est, semper casta est, semper quieta, semper lata, semper pacifica, semper benigna, semper modesta. In aduersis secunda, in prosperis temperata, mundum contemnens, Deum diligens, omnium bonam amando sua faciens, sua omnibus libenter impertiens, non timens inopiam, non magnopere expectans abundantiam.] Hæc omnia ille & optime.

Actiones charitatis erga Deum sunt: I. Affectu copulari, & coniungi Deo, tanquam summo bono, quocum aliquo modo idem sumus.

II. Velle Deo omnia bona sua, vt sapientiam, bonitatem, potentiam, pulchritudinem, & reliqua attributa, non ob aliam causam, nisi quia bona ipsius sunt.

III. Gaudere impensè de perfectionibus Dei, quod scilicet ipse eas omnes possideat, quod ab omnibus Angelis adoretur, quod ab vniuersis sanctis beatis honoretur, quod à iustis & toto mundo, sine vlla intermissione, seruiatur.

IV. Desiderare, quod omnis creatura illum adoret, illique seruiat: quod infideles ad fidem, & peccatores ad bonam frugem, solum ob eius gloriam, conuertantur.

V. Dolere de omnibus peccatis, tum propriis, tum alienis, non ob aliud, nisi quia sunt iniuriæ Dei.

VI. Proponere & apud se statuere, omnia fideliter mandata custodire, iuxta illud: Qui diligit me, mandata mea seruabit.]

VII. Proponere & statuere, ob gloriam Dei se consiliis Evangelicis imbuere, & diuinis instinctibus accommodare.

VIII. Lætari de omni eo, quod Deo placet, siue prosperum, siue aduersum sit, siue dulce, siue amarum.

IX. Tristari de omni eo, quod Deo displicet, & suis iniussis contradicit.

X. Postulare instanter charitatem, & omnia ei aduersantia respuere.

Ioan. 14. 31.

Postulatio charitatis erga Deum: Domine Iesu Christe, qui es verus & summus amator Patris, qui que amorem tuum erga eum toti mundo perceptum esse voluisti, & perfectissima mandatorum suorum exhibitione demonstrasti: infere pectoribus nostris ardentissimum tui amoris affectum, quo cumulari tibi semper placere, te in omnibus querere, & te suspirare discamus. Eia Domine diligamus te toto corde, tota anima, ac tota mente nostra, & in his tuæ charitatis actionibus nos iugiter exerceamus. Incipiamus hæc te, & Patrem, ac Spiritum sanctum diligere, quem vnum Deum in æternum diligemus, quo iuxta mensuram amoris in æternum perfruemur, & quo possessio nostram felicitatem comparabimus. Amen.

De Charitate erga Proximum. §. I I.

Charitas erga proximum, est virtus, qua omnes proximos, tum amicos, tum inimicos, diligimus

propter Deum. Diligere autem eos propter Deum, nihil aliud est, quam amare illos, quatenus participant in se aliquid Dei, & amare illos, vt in Deo sunt, & vt bona gratiæ & gloriæ adipiscantur: & tandem amare illos, quia Deus vult, & præcipit, vt eos amore prosequamur. Hac charitate erga proximum, charitas erga Deum completur, atque perficitur. Vnde Ioannes ait: "Si diligamus inuicem, charitas Dei in nobis perfecta est." Immo & charitas Dei sine charitate erga proximum ficta & vana est, dicente eodem Apostolo: Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est.]

Incitamenta ad charitatem erga proximum sunt: I. Proximorum conditio, quia nimirum omnes homines fratres sumus. Fratres quidem natura, quia ab eisdem parentibus, Adam & Eua, generati; fratres & vocatione, quoniam ad adoptionem filiorum Dei, & Ecclesiæ vocati; omnes ad fidem, & ad gratiam inuitamur; diciturque nobis: Et patrem nolite vocare super terram; vnus est enim Pater vester, qui in caelis est. Omnes sumus vnus corporis membra, vt Paulus ait: Multi vnum corpus sumus in Christo. Et sicut anima non viuificat membra nisi sibi inuicem copulata; ita Spiritus sanctus non viuificat homines odiis separatos, sed per charitatem vnitos.

II. Præcepti dilectionis necessitas, vtilitas, leuitas, atque suauitas. Est enim impletio huius præcepti maxime necessaria, qua omnia alia præcepta continentur, iuxta illud: Plenitudo legis est dilectio; adeo vt qui hoc præceptum transgreditur, alia quoque vel illorum aliquid transgredi conuincatur. Est admodum vtilis, quoniam proximorum dilectione bona eorum nostra facimus, & ad id quod per nos non valemus attingere, ope charorum adiuuamur. Est admodum leuis & facilis, quæ, vt inquit Laurentius Iustinianus, ab omnibus potest impleri, à paupere, & à diuite, ab infirmo, & à sano. Non est necesse oues aut boues emere, aut vltra mare nauigare, vt hoc impleatur præceptum. De quo in Deuteronomio dicitur: Mandatum quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum, sed iuxta te est in ore tuo, & corde tuo vt facias illud. Est denique suauissima huius mandati custodia; nam id præcipit, ad quod ipsa natura inclinamus, id præcipit, quod nobis ab aliis præstari indigemus, id præcipit, quo maxime ad inuicem consolamur. Quare in Ecclesiastico legimus: In tribus beneplacitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo, & hominibus; concordia fratrum, amor proximorum, & vir & mulier bene sibi consentientes.]

III. Efficacissimum aliorum exemplum; Deus quippe omnes homines ac se diligit, quos immensis beneficiis fouet, & sic dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Christus diligit, qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Angeli diligunt, quorum singuli singulos homines singulari beneuolentia custodiunt. Iusti diligunt, qui si secundum præscriptum legis Dei viuunt, pro fratribus animas fundunt. Mirum erit, si fratrem ab omnibus dilectum, tu solus non diligas, & ab eius conuictu abhorreas.

Actiones charitatis erga proximum sunt: I. Affici erga omnes homines, vt sunt capaces beatitudinis in Deo & propter Deum.

II. Velle illis omnia vera bona, nempe iustificationis donum, gratiam, virtutes, & omnem profectum, & gloriam.

III. Velle proximis eatenus bona corporis, salutem, prosperitatem, diuitias, & honorem, quatenus illis ad verum bonum, scilicet ad assequendam

dam beatitudinem conferunt.

IV. Lætare de profectu spirituali proximorum, de felicitate temporalis, & de his, quæ feliciter illis eueniunt.

V. Dolere de malis eorum, tum spiritualibus, tum temporalibus.

VI. Cupere, si datum nobis esset, malis eorum conueniens remedium asserere.

VII. Neminem temere iudicare, nec contemnere, immo cuiusuis proximi acta in meliorem partem interpretari, & cum iuxta personæ qualitatem magni ducere.

VIII. Neminem obloqui, sed proximum laudare, eius defectus benignè excusare, aut modestè dissimulare, & ab eorum oculis, qui remedium asserere non possunt, abscondere.

IX. Omnes proximis (prout possibile fuerit) iuuare verbo, opere, & exemplo.

X. Inimicos diligere, benefacere his, qui oderunt nos, orare pro persecutibus & calumniantibus nos, & paratos esse, vitam pro eorum salute profunderere.

Postulatio charitatis erga proximum: Domine Iesu Christe, amator hominum ardentissime, qui te in exemplum fraternæ charitatis nobis dedisti, dicens: Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem, sic vt ego dilexi vos. Inferre pectoribus nostris sanctissimum tuæ dilectionis affectum, vt ex amore erga te, amor erga fratres nostros se dilaret, & quos tu diligis, ipse non respiciat. Diligamus nos inuicem, Deus meus, & mutuo onera nostra portemus, vt legem tuam sanctissimam impleamus. Amor iste, præcordia nostra possideat, & manus nostræ in opera se dilectionis extendant: quo & tuam erga nos dilectionem imitemur, & discipuli tui mutua dilectione ab omnibus, qui nos viderint, agnoscamur. Amen.

De zelo honoris Dei & salutis animarum. §. III.

Zelus, est intensus iusti veri amatoris affectus, quo diligentissimè querit honorem Dei, proximorumque salutem, & quicquid his duobus opponitur, fortiter constantèque repellit. Hac præstantissima virtute efferbuit Elias, cum ob honorem Dei prophetas Baal in publicum certamen vocauit, sacrificium (quod ipsi non potuerunt) igne de cælo cadente succendit, & eos veluti Domini hostes interfecit. Quare dixit: Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Israel, altaria tua destruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, & quæruunt animam meam, vt auferant eam.]

Incitantia ad iustum zelum sunt: I. Ministri Dei sumus, nobis munus disseminandi Euangelij demandatum est, nobis diuitiæ Domini, scilicet gratiæ, & dona, in sacramentis recondita, commissa sunt; nobis fratrum animæ commendatæ sunt. Nemo est, qui onus istud quadamtenus non subeat, dicente Ecclesiastico: Et mandauit illis vnicique de proximo suo. Si ergo ministri principum huius sæculi, tanta sollicitudine occupantur in manibus reipublicæ quæ sibi obtigerunt, obeundis, & in thesauris regum amplificandis; quo zelo nobis incumbendum est in gloriam Dei quærendam, & animas à dæmone liberandas?

II. Nihil est Deo salute animarum gratius, nihil est suo honore & gloria sublimius, illam ipse Dominus impensè curat, [qui vult omnes homines saluos

fieri, & ad agnitionem veritatis venire,] & ait: Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. Hanc sibi ipsi reseruat, nulliq; se daturus esse profiteatur, dicens: Gloriam meam alteri non dabo. Hæc autem tam magna, tam sublimia, tam Deo grata, non sunt perfunctionè quærenda, sed cum eximia sollicitudine procuranda.

III. Mouet præcipuè exemplum Domini nostri Iesu Christi, de quo scriptum est: Zelus domus tuæ comedit me,] quique tanto seruire honorem Patris situit, & conuersionem peccatorum ac salutem omnium animarum curauit, vt pro his duobus non dubitauerit, singula membra ad singularem pœnam offerre, & vitam infiniti valoris ad mortem peccati destruendam exponere. Eum sequuti sunt Apostoli, & Apostolici viri, quorum quisque cum Paulo potuit dicere: Ego autem libentissimè impendam, & superimpendam ipse pro animabus vestris. Et rursus: Quotidie morior, id est, pericula mortis sustineo, propter vestram gloriam, fratres. Nec decet, ea quæ sancti tanto ardore quæsierunt, nos tepidè, & quasi nihil agentes, procurare.

Actiões Zeli sunt: I. Meditatione eorum, quæ profunt, confessionum auditione, prædicatione, doctrina, & consiliis pro salute animarum laborare.

II. Desideria, orationes, lacrymas, ieiunia, vigilia, & alia bona opera pro animabus offerre.

III. Tantum industria in promouendo honore Dei collocare, & in salute animarum, quantum susceperunt vires nostræ, diuina gratia roboratæ, & talentis à Deo donatis adiuta.

IV. Pauperes diuitibus, ignobiles nobilibus, idiotas sapientibus, si maius Dei obsequium speratur, in nostris ministerijs præponere.

V. Ea, quæ solum laborem habent, muneribus, Prælationibus, & officiis honorificis, si magis Deo grata, & proximis utilia sunt, libenter præferre.

VI. Rationis reddendæ pro hac re frequenter meminisse, & omnem negligentiam ac pœnam, ad eam castigandam destinatam, si seigniores fuerimus, vehementer timere.

VII. Omnia commoda, & salutem, & propriam vitam temporalem in præparatione animi, immo & ipso opere, si ita necessarium fuerit, pro gloria Dei & bono animarum effundere.

VIII. Propriam salutem & animi profectum, impensius quàm alterius curare, & illud (ex quo profectus aliorum pendet) cuique ministerio præponere.

IX. Exemplo sanctæ conuersationis omnes iuuare, & plus opere in eo, quàm in verbis, & laboribus externis, infumere.

X. Pro hoc exemplo, & ædificatione fratrum aliqua commoda, etiam corpusculo necessaria, quæ sine magno salutis dispendio omitti possunt, relinquere.

XI. Alacriter pro Dei gloria, & animabus lucrandis laborare, & ex hac alacritate feruidè & perseueranter ad labores ferendos proficere.

XII. Si laboribus nostris speratus fructus non respondeat, dolere, & mœrere, & non sine luctu filios, id est, fructum laborum nostrorum, à Domino postulare.

Postulatio zeli: Domine Iesu Christe, zelator animarum nostrarum ardentissime, qui ad ostendendum zelum tuum, quo vehementissimè nostram salutem sitiebas, dixisti: Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor usque dum perficiatur? Ex-

Ex. reb. 18. 23.

Psal. 68. 10.

1. Cor. 12. 15. 1. Cor. 15. 31.

1. Cor. 12. 15. 1. Cor. 15. 31.

Luc. 12. 50.

cita

1. Tim. 15. 12.

3. Reg. 19. 14.

Eccli. 7. 12.

1. ad Tim. 2. 4.

cita in nobis zelum amoris tui, salutisque fratrum nostrorum, quo succensi, pro his nulli labori parcamus, diligenter & fructuose nos occupemus, & si oportuerit, vitam nostram pro te, qui pro nobis mortuus es, vicem rependentes, profundamus. Amen.

De Gaudio. §. IV.

GAudium, est affectus voluntatis, quo letamur & exultamus de presentia Dei in nobis per gratiam, & de infinitis perfectionibus, quae in Deo sunt, & de bonis, quae ad gloriam Dei nobis & proximis nostris collata noscuntur. Ad quem affectum nos hortatur Paulus, cum ait: Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete.] Duplex gaudium nobis imperatur: Alterum de bonis Dei, alterum de bonis nobis à Deo praerogatis; & utrunque in Domino habendum est, quia non debemus in nobis, sed in Domino gloriari.

Incitamenta ad gaudium spirituale sunt: I. Consideratio bonorum praeteritorum, praesentium & futurorum. Praeteritorum quidem, nimirum, quod à Domino dilecti sumus, quod ex nihilo creati, quod ad vitam aeternam conditi. Praesentium vero, quia à Deo gubernamur, à malis protegimur, ad bona iuamur, & (ut confidimus) diuinam gratiam, nos iustificantem, & Deo similes facientem, habemus. Futurorum tandem, quod per Dei misericordiam, & merita Iesu Christi, Filij eius ex hac misera lacrymarum valle feliciter emigrabimus, & in anima & in corpore gloria vestimur: Gaudete, inquit Dominus, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est.] Et rursus: Gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in libro vitae.] Haec tam magna & incomprehensibilia bona sunt, ut debeant in cordibus nostris ingentem laeticiam excitare, & omnem de rebus humanis immoderatam tristitiam consopire.

II. Conatus in acquirendis quinque donis, à Bonauentura numeratis, ex quibus verum gaudium exoritur. 1. Spiritualis mentis puritas. Nam generosus animus exultanter quiescit in lectulo conscientiae mundo: de quo gloriatur in Canticis, dicens: Lectulus noster floridus.] 2. Spiritualis animae sanitas vitia repellens. Dulcedo enim animae, sanitas ossium,] id est, virtutum eius, dum à vitis purgantur. 3. Spiritualis libertas, quae nos per feruorem ad bonum expedit. Nam & sic feruor à Spiritu sancto est, quia [ubi Spiritus Domini, ibi libertas,] qui est spiritus gaudij & consolationis. 4. Spiritualis tranquillitas ex eo quod quis nihil huius mundi appetit, & cum Paulo mundum sibi ciucifigit. 5. Spiritualis conformitas cum diuina voluntate, qua quis [iacet cogitatum suum in Domino, ut ipse eum enutriat.]

III. Spes fatietatis nostrae, iuxta illud, Spe gaudentes.] Triplex enim est pars animae nostrae, rationalis, concupiscibilis, & irascibilis. Satiabit enim nostrum rationale Dominus, ut inquit Bernardus, luce sapientiae, cum aperientur oculi nostri, non ad poenam, sed ad praemium, & [videbimus eum sicuti est.] Satiabit concupiscibile nostrum fonte iustitiae: nam scriptum est: Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.] Satiabit irascibile nostrum tranquillitate, & laetitia, cum scilicet [replebimur Domine in bonis domus tuae, quia sanctum est templum tuum, mirabile in aequitate.]

Actiones gaudij sunt: I. Letari de assistentia Dei, qua est in omnibus rebus per essentiam, praesentiam, & potentiam; sed praecipue de assistentia

A eius in Ecclesia Catholica, cui praesidet tanquam rex reipublicae suae, nec eam aut errare, aut pressuris subruere permittit.

II. Letari de vnione mirabili Verbi Dei ad naturam humanam, qua Deus factus est homo, & homo factus est Deus, & de sessione carnis nostrae ad dexteram Dei Patris, ubi ab omni creatura colitur, & ab Angelis adoratur.

III. Letari de reali ac vera praesentia Christi in Ecclesia per Eucharistiae sacramentum, secundum promissionem suam, qua dixit: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.]

IV. Gaudere de inspiratione Spiritus sancti, qua mouemur ad existimandum, quod peccata nostra per usum rectum sacramentorum remissa sunt nobis.

V. Gaudere de praesentia Dei in nobis, & de eo quod per gratiam, quae nos facit Deo gratos, sumus filij Dei & haeres regni.

VI. Gaudere de promissa nobis beatitudine, & de spe, quod aliquando eam sumus adepturi.

VII. Exultare de omnibus bonis & perfectionibus Dei, tanquam de bonis dilectissimi Patris nostri, qui nos fecit, & immensa dilectione in filios adoptauit.

VIII. Exultare de bonis proximorum, tanquam de bonis fratrum nostrorum, quos diligimus sicut nos ipsos.

IX. Ad causam veri gaudij conari, scilicet ad conscientiae puritatem in omnibus cogitationibus, desideriis, verbis, & factis, ad Christi imitationem, & ad perfectam cum diuinis moribus conformitatem.

Postulatio gaudij: Domine Iesu Christe, laetitia mentium, exultatio cordium, gaudium vniuersae terrae, qui seruos tuos gaudere vis, & saepe in medijs tribulationibus laetitia perfundis, & ad ineffabile gaudium intitas, aperi nobis hanc abundantissimam fetetem gaudiorum, & quanta sit in nobis ex te & ex donis tuis causa laetitia, oculis nostris ostende, ut ita mala & peccata nostra lugeamus, quod à vero gaudio de miserationibus tuis nullo tempore separemur. Tranquilla, amantissime Deus noster, conscientiam nostram vitae puritate, conuersationis feruore, & reliquis muneribus tuis, ut apta sit gaudium verum de te concipere, & in te iugiter delectari. Amen.

De Pace. §. V.

PAx est voluntatis affectus, quo subiicimur Deo, & in eo quod bonum est, consentimus hominibus, & voluntates ac appetitiones nostras in vno virtutis desiderio coniungimus. Pace ergo subiicimur Deo, de qua Paulus: Iustificati per fidem, pacem habemus ad Deum.] Et e concordamus hominibus: quare idem Paulus ait: Cum omnibus hominibus pacem habentes.] Ac tandem consentimus nobis metipsis. Ideoque dixit Dionysius, Pacem esse omnium vnitiam & consensus operatiuam. Hic affectus cum nos ipsos pacat, vocatur pax. Vnde Augustinus ait, quod pax est tranquillitas ordinis: cum vero aliis nos consensione iungit, vocatur concordia; quod ut explicet, idem ait, pax hominum est ordinata concordia.

Incitamenta ad pacem sunt: I. Pacis nobilitas, & suauitas, quam optime describit Laurentius Iustinianus in hunc modum: Magnium pacis est bonum. Est namque pax securitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinculum amoris, consortium charitatis. Haec simulationes tollit, bella compescit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat, cunctis est placida, nescit extolli, nescit inflari. hanc qui accipit, teneat,

Matth. vi. 20.

Philipp. 4. 4.

Matth. 5. 12. Lucae 10. 120.

Bonaui. in dicta salut. Hom. 8. c. 1.

Cant. 1. 16. Prov. 16. 24.

2. Cor. 3. 18.

Psal. 54. 23.

Rom. 12. 12. Bern. ser. 4. omn. sanctoru.

1. Ioan. 3. 2. Matth. 5. 6. Psal. 64. 3.

Rom. 5. 1. Rom. 12. 18. Dionys. 5. 1. de diuinis nomin. Aug. 19. de ciuit. Dei. c. 13.

Laus. In. st. in. l. 6. o. vita. titulo de patientia. c. 1.

qui

qui perdidit, exquirat, quoniam qui in ea non erit, à Deo alienus efficitur. Nec ad hæreditatem Domini poterit pervenire, qui bonum pacis non studuerit possidere.

II. Sicut sacrificium acceptissimum Domino est, spiritus contribulatus, ita & spiritus pacatus. Illud non despicit, in isto verò eius spiritus abundè requiescit: illud libenter recipit, istud exultanter admittit. Quia spiritus contribulatus meretur veniam, pacatus autem impetrat gloriæ coronam. Vnde Cyprianus ait: Sacrificium Deo maius est pax nostra, & fraterna concordia, & de unitate Patris, & Filij, & Spiritus sancti plebs adunata. Neque enim in sacrificiis, quæ Abel & Cain primi obtulerunt, munera eorum Deus, sed corda intuebatur, ut ille placeret in munere, qui placebat in corde. Abel pacificus & iustus, dum Deo sacrificat, innocenter docuit & cæteros quando ad altare munus offerunt, sic venite cum Dei timore, cum simplici corde, cum lege iustitiæ, cum concordia pace. Merito ille, dum in sacrificio Dei talis est, ipse postmodum sacrificium Deo factus est, ut martyrium primus ostendens, initiaret sanguinis sui gloria dominicam passionem, qui & iustitiam Domini habuerat & pacem. Tales denique à Domino coronantur, tales in die iudicij cum Domino vindicabuntur.

III. Si nihil maius, nihilque vtilius homini esse potest, quam Deum habitatorem habere, & eius misericordia ab omnibus malis defendi, hæc duo hominibus pacificis promissa sunt. Nam & in pace factus est locus eius. Et Paulus ait: Pacem habere, & Deus pacis erit vobiscum. Et verè ille Deum à se repellit, qui consulto à suis fratribus dissidet, & minime cum divina voluntate consentit.

Adiones pacis sunt: I. Diuinis præceptis se subicere; iussa & inspirationes Dei sequi, & proprium arbitrium secundum beneplacitum diuinum inflectere.

II. In prosperis & in aduersis, Dei voluntati consentire, & nec sensu nec voluntate ab eius voluntate discedere.

III. Peccata, quæ sunt seminaria discordiæ inter Deum & hominem, fugere, & pro posse sanctissimis Christi moribus assimilari.

IV. Idem cum omnibus sapere, idem dicere, id est, in his, quæ decent, & bona sunt, eundem sensum, [quoad eius fieri poterit] idem iudicium habere, & de rebus non aliter quam prudentes loqui.

V. Fratribus, quibuscumque viuimus, conformari in cibo, potu, & somno, in vestibus, moribus, & operibus, quæ nec legi Dei, nec atreptæ professioni repugnant.

VI. Ita sanctè & circumspectè viuere, ut nullus de nobis querelam habeat, nullus iustam ex nostris dictis aut factis, causam perturbationis accipiat.

VII. Carnem legi Dei repugnantem, & bellam cipientem, spiritui subicere.

VIII. Sensus, vsus membrorum, & interiora, atque exteriora opera ex vsu rationis disponere.

IX. Cogitationes, affectiones, voluntates, & intentiones secundum præscriptum virtutis moderari.

X. Nosmet ipsos discutere, & considerare, & aliorum dicta aut facta, quæ ad nos non pertinent, tanquam inutilia & noxia, relinquere.

XI. Radices omnis perturbationis, scilicet propriam voluntatem, spiritum libertatis, & placendi desiderium, euellere.

XII. Zizania, quæ sine damno tritici eradicari non possunt, patienter vsque ad tempus messionis tolerare.

XIII. Bona, nullo præcepto, nullave lege debita, pro vitando fratrum scandalo, vsque ad tempus intermittere.

XIV. Animi nostri tranquillitatem, ex aliorum dictis aut factis nequaquam pendentem habere.

Postulatio Pacis: Domine Iesu Christe, dulcis & vera pax nostra, qui fecisti vtraque vnum, & pacem euangelizasti his, qui longè, & iis, qui propè sunt, rebellia & inquieta corda nostra dono charitatis pacifica, ut dum omnes secundum te, ex te, & propter te diligimus, cum omnibus pacem habeamus. Da nobis, o Rex pacifice, pacem cum Patre tuo, ac Deo nostro, per veram ad suam voluntatem subiectionem: Da pacem cum bonis per sanctæ conuersationis conformitatem: Da pacem cum malis per iniuriarum & afflictionum tolerantiam: Da pacem cum nobismet ipsis per voluntatum & appetituum concordiam in bono, ut ex ista pace, tibi gratissima, ad æternam pacem transeamus. Amen.

De Misericordia. §. VI.

Misericordia est virtus, qua dolemus & tristamur de miseria proximi, quam, si commodè possumus, à fratre depellimus, & ei per auxilium spirituale aut temporale subuenimus. Breuius definiuit Augustinus: Est, inquit, alienæ miseriæ in nostro corde compassio: qua vtiq; si possumus, subuenire compellimur. Et Basilius: Misericordia enim affectio est erga eos, qui immerito & indignis modis affliguntur, ab illis procedens, qui compassione afficiuntur. In hac virtute emittit sanctus Iob, qui de se ait: Quia ab infantia mea creuit mecum miseratio, & de utero matris meæ egressa est mecum.]

Incentamenta ad misericordiam sunt: I. Misericordia in alios maxime nos Dei filios ostendimus, & eius perfectionem imitamur, qui solem suum facit oriri super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Quare dictum est nobis à Domino: Estote misericordes sicut & pater vester cælestis misericors est. Quod ergo primi parentes ad suam & suorum filiorum damnationem voluerant, nempe insipienter dii fieri, id nos ad salutem nostram misericordia consequimur, quia dii, largiendo, & subueniendo miseris aliorum, per imitationem efficiuntur.

II. Misericordia nostris necessitatibus subuenimus, & dum aliis non nihil tribuimus, nobismet ipsis abundanter elargimur. Beati enim misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequuntur. O felicem commutationem! Tu miseriam alterius repellis per misericordiam humanam, qua, quia parua est, fortasse non ex toto indigenti subuenis, & promereri misericordiam diuinam, qua, quoniam infinita est, nulla re poteris egere. Cuius rei assertor est Salomon dicens: Qui dat pauperi, non indigebit; qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam. Ostendens inquit Cyprianus misericordes atque operantes egere non posse, magis parcos & steriles ad inopiam postmodum deuenire. Bene itaque dicitur, quod saneratur domino, qui miseretur pauperi, quoniam quod largitus fuerit, cum lucro recipiet.

III. Non solum per misericordiam aliis impensam tibi ipsi in hac vita consulis, sed etiam in æterna vita æternam felicitatem conquiris. Nam opera misericordiæ sunt leges, quarum obseruatione felicitas iustis danda respondet: dicente Domino: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esuriui enim, & dedistis mihi manducare: Sitiui, & dedistis mihi bibere: Hospes erâ, & collegistis me: nudus, & cooperuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me.]

Cypri. de crast. Do-
minica.

Psal. 75.
3.
2. Cor. 13.
11.

Ephes. 2.
14.

Aug. 29.
de Cinit.
Dei. c. 5.
Basili. in
Psal. 114.
Iob. 31.
18.

Matth. 5.
7.

Prou. 28.
27.
Cypri. de
opere, &
elemosy.

Matth. 25.
34-35 36.

Iacob. 2.
13.

Qui autem misericordiam non habuerit, nec misericordiam assequetur: quia iudicium sine misericordia fiet ei, qui non fecit misericordiam.]

Actiones misericordiae sunt: I. Ignorantes docere, Hæreticos à delictis suis, Ethnicos à cæcitatibus suis eripere; & rudēs ac idiotas in rebus fidei ac morum erudire.

II. Peccantes opportunè, amanter, efficaciter, verbo per se, & per alios prout prudentia dictauerit, & magis exemplo corrigere.

III. Dubio aliquo hærentes, & quid factò opus sit in rebus & negotiis occurrentibus, nescientes, consilio iuare.

IV. Mæstos, & afflictos, & tentationibus aut aduersitatibus pressos consolari.

V. Iniurias patienter ferre, imò magis de malo ac peccato iniuriantis, quàm de propria iniuria dolere.

VI. Offensas promptè remittere, & nec per nos, nec per alios, nec verbo, nec opere, nec desiderio vindictam assumere.

VII. Pro persequentibus nos, pro amicis, & inimicis, pro viuīs, & præcipuè pro defunctis orare: & animabus in Purgatorio existentibus, non tantum orationibus, sed ieiuniis, corporis asperitatibus, & eleemosynis subuenire.

VIII. Esurientibus cibum conuenientè tribuere.

IX. Sicientibus potum potigere.

X. Hospites, aduenas, & peregrinos liberali hospitio recipere.

XI. Pauperum nuditatem vestibus operire.

XII. Infirmos & carcere detentos visitare.

XIII. Captivos de manu Turcarum aut aliorum hostium, dato pretio, redimere.

XIV. Defunctis iusta facere, & Ecclesiastico officio sepulturae eorum assistere, & dum opus fuerit, eorum corpora terræ religiose mandare.

XV. Hæc omnia aut aliqua eorum, si opere non valuerimus præstare, ac desiderio & mentis affectu perficere.

Postulatio misericordiae: Domine Iesu Christe, omnium misericordiarum pater, qui generis humani miseras per crucem, & passionem tuam à nobis mirabiliter elongasti, & dicens: Discite quid est, misericordiam volo, & non sacrificium, misericordiae opera sacrificiis prætulisti; fac nos miserorum misereri, & per misericordiae opera eorum miseris & necessitatibus subuenire, vt in miseris nostris, quæ multa sunt, te misericordem benignumque patrem, & earum amabilem depulsores inueniamus. Amen.

De Beneficentia. §. VII.

Act. 10.
30.

Beneficentia est bonus affectus voluntatis, operi coniunctus, quo propter Deum in omnes, quos possumus, beneficia conferimus. Hanc charitatis actionem præstitit semper Saluator noster; de quo scribitur: Quòd pertransiit beneficiando, & sanando omnes oppressos à diabolo. Hæc etiam alio nomine vocatur benignitas, quæ breuiter definitur, Bonorum feracitas.

Iacob. 2.
15.

Incentamenta ad Beneficentiam sunt: I. Quòd fraterna charitas, absque operibus beneficentiae latis nulla aut exigua est, si ea præstare nõ valeamus: Remq; per se vtilissimam, nempe charitatem in fratres, nostra culpa inutilem facimus. Inxtra illud Iacobi: Si autem frater & soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem, aliquis ex vobis, illis: Ite in pace, calefacimini, & saturamini, non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori, quid proderit?]

II. Beneficentiae opera sunt hostiae Deo acceptissimæ, quas sibi in lege gratiae mactari præcepit, illisque non aliam mercedem quàm ipsum Deum omnium bonorum fontem, acquirimus. Vnde Paulus: Beneficentiae & communionis nolite obliuisci, talibus enim hostiis promeretur Deus.]

Hebr. 13.
16.

III. Omnia creata, tum visibilia, tum inuisibilia, nos ad beneficentiam inuitant. Nihil enim est in rerum natura ex quo aliquod beneficium non accipiamus. Quædam quippe in nos conferunt beneficia refectionis, quædam voluptatis, quædam eruditionis, quædam correctionis. Valde autem reprehensibile est, quemquam inter tot res beneficas non esse beneficium, & tot tantaque recipientem nihil dare, neque se proximis suis vtilem & benignum præbere. Operemur ergo bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.

Actiones beneficentiae sunt: I. Beneficia temporalia & spiritualia doctrinae, consilij, & exempli, pro facultate omnibus domesticis, & externis, cognitis & incognitis elargiri.

II. Hæc eadem cum à nobis petuntur, statim sine vlla mora libenter atque hilariter dare.

III. Cum nihil à nobis postuletur, si proximo vitia erunt obsequia nostra, vel ad ostensionem amoris necessaria, ea gratanter ingerere.

IV. Ignorantes, & nihil de nobis cogitantes, cum Deo gratum fore putatur, operibus pietatis afficere.

V. In gratiam & vtilitatem temporalem aliorum, aliquam in commoditatem sustineri, & pro salute eorum spirituali etiam vitam temporalem periculo exponere.

VI. Pro beneficiis exhibitis ab homine nihil laudis, nihil gratitudinis, nihil compensationis expectare, sed præmium bonorum operum Dei approbationem habere.

VII. Ita tandem dare, quomodo vellemus accipere.

Postulatio beneficentiae: Domine Iesu Christe, sol iustitiae pulcherrime, qui omnes illuminas, omnes foves, omnes (quoad ad te attinet) tuo aspectu viuificas, de cuius tempore prædictum est: Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut ceruus, claudus, & aperta erit lingua mutorum: [Da nobis inter alia innumera, quæ à tua benignitate recipimus, benignitatis affectum, & profusum in proximis beneficiorum effectum, vt dam nostra cura eis benefica voluntate partimur, & tibi similes simus, & maiora dona de tua largitate recipiamus. Amen.]

Isa. 35. 5

De Virtute Prudentiae.

CAPVT VI.

SCIT fides inter virtutes Theologicas, ita & Prudentia inter virtutes morales primum locum obtinet. Afficit enim intellectum, cuius actio (vt diximus) voluntatem præcedit, & vniuersas hominis vires dirigit. Prudentia autem multas ac varias habet species, partes, & comites, quas Theologi, præsertim sanctus Thomas, latissime profsequuntur. Nam si species eius consideremus, altera est prudentia, qua quis regit seipsum; altera, qua regit multitudinem. Hæc verò adhuc est multiplex: Nam quædam dicitur æconomica, quæ gubernat domum: alia dicitur militaris, quæ gubernat exercitum: alia regnatia, quæ gubernat regnum aut rempublicam: & alia politica, qua subditi seipso rectè disponunt, circa bonum regni cõmune. Si verò partes,

D. Thom.
à 9. 47.
19. ad.

pruden